

ΛΟΓΟΣ ΙΒ΄: Διδαχή προς τους μοναχούς για την καταγωγή του μοναχικού βίου και την σημασία του μεγάλου Σχήματος (Άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής)

/ [Πεμπτουσία](#)

«Είδον ασυνετούντας», λέγει η Αγία Γραφή, «και εξετηκόμην». Γιατί; «Ότι τα λόγιά σου», δηλαδή τις εντολές και τους λόγους σου, «ουκ εφυλάξαντο» [1]. Και πάλι ο ίδιος ο προφήτης, διδάσκον-τας μας να είμαστε ζηλωτές του Θεού και να μιλάμε για την αλήθεια φανερά χωρίς δισταγμό, ψάλλει προς τον Κύριο: «Και ελάουν εν τοις μαρτυρίοις σου εναντίον βασιλέων και ουκ ησχυνόμην» [2]. Και πάλι λέγει: «Εξέτηξέ με ο ζήλός σου, ότι επελάθοντο των λόγων σου οι εχθροί μου» [3]. Γι' αυτό ας μη με κατηγορήσει κανείς, διότι και εγώ, υπακούοντας σε αυτό το θείο δίδαγμα, γράφω με θάρρος και από θείο ζήλο ομιλώ για να στηλιτεύσω ορισμένους από τους αδελφούς μου που ατακτούν, ζούν και σκέπτονται

αντιθέτως προς τις υποσχέσεις που δώσαμε στον Θεό.

Μολονότι και εγώ ο ίδιος ατακτώ και αμαρτάνω σε πολλά, θεωρώ όχι μόνο χρέος μου να διορθώσω τον εαυτό μου, αλλά και να νουθετήσω τους αδελφούς μου σχετικά με την σωτηρία και να τους διδάξω να πορεύονται, σύμφωνα με την υπόσχεσή τους, από τον στενό και γεμάτο θλίψεις δρόμο και όχι από τον άνετο και πλατύ [4]. Σε τι συνίσταται ο στενόχωρος και πικρός δρόμος που οδηγεί στην αιώνια ζωή μας το έδειξε ο ίδιος ο Κύριος με λίγα λόγια, όταν είπε: «Ει τις θέλει οπίσω μου έρχεσθαι, απαρνησάσθω εαυτόν» [5], δηλαδή να απομακρυνθεί από κάθε κακή και αισχρή συνήθεια, που καλλιέργησε μέσα του. Αυτές είναι η λαιμαργία, η πολυφαγία, η οινοποσία, η πλεονεξία, η φιλαργυρία, η απληστία, η αισχροκέρδεια, ο δόλος, η πονηρία, ο φθόνος, το μίσος, το ψεύδος και τα παρόμοια. Από όλες αυτές τις αμαρτωλές συνήθειες πρέπει να απομακρυνθούμε εντελώς και να μην επανέλθουμε ποτέ σε αυτές, αν επιθυμούμε πράγματι να αποφύγουμε τα αιώνια μαρτύρια, στα οποία καταδικάζονται όσοι περιφρονούν και παραβαίνουν τις εντολές του Ευαγγελίου και την παράδοση των Πατέρων.

Εν συνεχεία λέγει: «Και αράτω τον σταυρόν αυτού», που σημαίνει την πλήρη νέκρωση των μελών του σώματος και των αισθήσεων, διά των οποίων εισέρχεται ανεπαίσθητα στην ψυχή ο θάνατος, όπως διά των οφθαλμών, όταν απολαμβάνουμε βλέποντας την γυναικεία ομορφιά οπότε συνειδητά εκτελούμε στην καρδιά μας

την ανίερη πράξη, όπως ορίζει η εντολή του Κυρίου, που λέγει: «Πας ο βλέπων γυναίκα προς το επιθυμήσαι αυτήν ήδη εμοίχευσεν αυτήν εν τη καρδιά αυτού» [6]. Φυλάξου να μην επαναλάβεις αυτήν την αμαρτία, όπως προσεύχεται ο θείος ψαλμωδός λέγοντας: «Απόστρεψον τους οφθαλμούς μου του μη ιδείν ματαιότητα» [7]. Αμαρτάνουμε με την ακοή μας, όταν με ιδιαίτερη ευχαρίστηση ακούμε ακόλαστα τραγούδια και παραπλανητικές διηγήσεις, καθώς και όταν ακούμε με πλήρη προσοχή αυτόν που συκοφαντεί τον πλησίον του και δεν τον απομακρύνουμε, όπως διδάσκει ο ενάρετος λόγος του προφήτη: «Τον καταλαλούντα λάθρα τον πλησίον αυτού, τούτον εξεδίωκον» [8]. Αμαρτάνουμε με την γλώσσα μας, όταν ψευδόμεστε συνειδητά, όταν συκοφαντούμε με σατανικό μίσος τον συν-άνθρωπό μας, όταν άλλο λέμε και υποσχόμεστε με τα λόγια και άλλο κρύβουμε στην καρδιά μας, χωρίς να φοβόμεστε καθόλου τον λόγο του Θεού, που μας στηλιτεύει σκληρά λέγοντας: «Το στόμα σου επλεόνασε κακίαν, και η γλώσσα σου περιέπλεκε δολιότητα· καθήμενος κατά του αδελφού σου κατελάλεις και κατά του υιού της μητρός σου ετίθεις σκάνδαλον» [9].

Ομοίως αμαρτάνουμε και με τις άλλες τρεις αισθήσεις μας –την όσφρηση, την αφή και την γεύση– νεκρώνοντας τις ψυχές μας λόγω της μεγάλης απροσεξίας και ανοησίας μας. Ο θάνατος της ψυχής μας εισέρχεται στην καρδιά μας μέσω όλων αυτών των αισθήσεων. Γι' αυτόν τον λόγο οι ιερείς, που φέρνουν τα άγια Μυστήρια, μας προτρέπουν καθημερινά λέγοντας: «Τας θύρας, τας θύρας, εν σοφία πρόσχωμεν», δηλαδή, παριστάμενοι στην Θεία Λειτουργία, να φυλάξουμε τον εαυτό μας αγνό από το άσωτο βλέμμα, την συκοφαντία των αδελφών, την κακολογία, την κενολογία, από το άτακτο γέλιο και το κάθε ψεύδος. Αν φυλάξουμε τον εαυτό μας αγνό από όλα αυτά τα κακά, τότε αληθινά και με φόβο Θεού θα παρασταθούμε στην τέλεση της Θείας Λειτουργίας και δεν θα ψευδόμεστε, απαντώντας στην πρόσκληση του ιερέα λέγοντας: «έλεον ειρήνης, θυσίαν αιnéσεως», υποσχόμενοι έτσι να ελεούμε τον καθένα που έχει ανάγκη και ζητάει βοήθεια και έχει ειρήνη με τους πάντες, αφού έχει αποφύγει κάθε φιλονικία και κατ' αυτόν τον τρόπο εκτελεί την αληθινή θυσία της δόξας σύμφωνα με τους λόγους: «Θύσον τω Θεώ θυσίαν αιnéσεως και απόδος τω Υψίστω τας ευχάς σου» και «Θυσία αιnéσεως δοξάσει με, και εκεί οδός, η δείξω αυτώ το σωτήριόν μου» [10].

1. Ψαλμ. 118, 158.
2. Ψαλμ. 118, 46.
3. Ψαλμ. 118, 139.
4. Πρβλ. Ματθ. 7,13-14.
5. Λουκ. 9, 23.
6. Ματθ. 5, 28.

7. Ψαλμ. 118, 37.
8. Ψαλμ. 100, 5.
9. Ψαλμ. 49, 19-20.
10. Ψαλμ. 49, 14 και 23.

Αν όμως δεν αποκτήσουμε αυτήν την διάθεση και δεν στολίσουμε τον εαυτό μας με τα πνευματικά αυτά χαρίσματα, τότε θα φανεί ότι άδικα και μάταια κάναμε τις προσπάθειές μας και ότι περιβάλαμε με πολύχρωμα μεταξωτά υφάσματα το μεγάλο σχήμα. Μη στολίζεις όμως με φανταχτερά υφάσματα το εξωτερικό κουκούλι, που θα φθαρεί στον τάφο, επειδή με παρόμοια ψεύτικα στολίδια δεν ευαρεστείται ο φοβερός και αδέκαστος Κριτής. Αντιθέτως στόλισε το νοερό κουκούλι του εσωτερικού ανθρώπου, δηλαδή το σημαντικότερο μέρος της ψυχής, τον νού, πλούτισέ το με τα διδάγματα από τις θεόπνευστες Γραφές, με την νοερά προσ-ευχή και με τις θεάρεστες αγρυπνίες. Διατήρησέ τον πάντοτε χωρίς διά-χυση, αλλά συγκεντρωμένο, υπενθυμίζοντάς του την σοφή νουθεσία που λέγει: «Πρωωρώμην τον Κύριον διαπαντός, ότι εκ δεξιών μου εστιν, ίνα μη σαλευθώ» [11]. Επειδή ο νούς, που δεν προσ-τατεύεται κατ' αυτόν τον τρόπο, δεν διαφέρει σε τίποτα από το ατίθασο άλογο η από το καλάμι που σείεται από τον άνεμο. Στήριξε την καρδιά σου στον Κύριο με την ακριβή τήρηση των σωτηρίων εντολών Του, που εκφράζουν τον γνήσιο φόβο του Κυρίου. Όταν αυτός ο φόβος υπάρχει μέσα σου, τότε η ψυχή σου θα είναι γεμάτη από την πίστη, την πνευματική αρετή και την αγάπη του Θεού. Με την διαύγεια της ψυχής από αυτά τα χαρίσματα «εστερεώθη η καρδιά μου εν κυρίω, υψωθεί κέρας μου εν Θεώ μου» [12], δηλαδή η δύναμη της ψυχής σου, απορρίπτοντας κάθε φοβία, θα ενδυθεί την θεία ανδρεία και το άφοβο θάρρος. Και «επλατύνθη| το στόμα» σου, δηλαδή με μεγάλο θάρρος, με μεγαλύτερο νού και σοφία θα μπορέσεις να αντιλέγεις και να αντιστέκεσαι στις ακάθαρτες σκέψεις, τις οποίες σπέρνουν μέσα σου τα πονηρά δαιμόνια που σε πολεμούν, χωρίς να τους αφήσεις καμιά πρόσβαση στην καρδιά σου.

Τότε θα χαρείς τον Θεό και Σωτήρα σου, δηλαδή με αυτούς τους αγαθούς πνευματικούς αγώνες και με τα έργα σου θα λάβεις από τον μεγάλο Αθλοθέτη την αιώνια χαρά, σύμφωνα με το ρητό: «Μακάριος ου ο Θεός Ιακώβ βοηθός αυτού, η ελπίς αυτού επί Κύριον τον Θεόν αυτού, τον ποιήσαντα τον ουρανόν και την γην, την θάλασσαν και πάντα τα εν αυτοίς· τον φυλάσσοντα αλήθειαν εις τον αιώνα» [13]. Εάν ζούν σε αυτήν την σύντομη ζωή με διαφόρους αγώνες και έργα, με πνευματικά δάκρυα για την σωτηρία και την αγάπη προς τον Θεό, κατά την εν δόξη έλευση του Θεού και Σωτήρος τους θα βρεθούν σε χαρά και αγαλλίαση, για να δεχθούν από τον δίκαιο Κριτή την πρέπουσα δικαίωση για τα έργα τους, δηλαδή την απόλαυση των αρρήτων αγαθών στην αιώνια ζωή.

Τα ίδια έργα και τους ιδίους αγώνες θα πράξουμε και εμείς για την σωτηρία μας και για την αγάπη προς τον Θεό. Έτσι θα στολίσουμε με αυτές τις αξιέπαινες αρετές τον εαυτό μας και το νοερό κουκούλι του εσωτερικού ανθρώπου και όχι με μεταξωτά πολύχρωμα υφάσματα, το κουκούλι που σκεπάζει τον εξωτερικό άνθρωπο και φθείρεται στον τάφο. Αυτός ο στολισμός αποτελεί γνώρισμα της ψυχής, που δεν έχει γνωρίσει τα θεία πράγματα και ένδειξη του νηπιακού νού. Ας πάψουμε λοιπόν να είμαστε νήπια και ας αρχίσουμε να υπακούουμε τον θείο Απόστολο, που μας προτρέπει: «Αδελφοί, μη παιδιά γίνεσθε ταίς φρεσίν, αλλά τη κακία νηπιάζετε, ταίς δε φρεσίν τέλειοι γίνεσθε» [14]. Και σε προηγούμενο χωρίο ο ίδιος λέγει: «Ότε ήμην νήπιος, ως νήπιος ελάλουν, ως νήπιος εφρόνουν, ως νήπιος ελογιζόμην· ότε δε γέγονα ανήρ, κατήργηκα τα του νηπίου» [15]. Γι' αυτό και εμείς, αδελφοί, αφού αρνηθήκαμε εκούσια κάθε ματαιότητα και κάθε αταξία της κοσμικής ζωής και αγαπήσαμε την αγία μοναχική ζωή, που τελειοποιεί τον εσωτερικό άνθρωπο και τον οδηγεί στην αιώνια ζωή, ας γίνουμε σοφότεροι με την αγάπη, για να ομοιάσουμε όχι σε εκείνον που έκτισε τον οίκο του στην άμμο, αλλά σε αυτόν που τον θεμελίωσε στην πέτρα [16]. Ως πέτρα εννοούμε την τήρηση, με λόγια και έργα, των ευαγγελικών εντολών που δημιουργούν και στερεώνουν τον εσωτερικό μας άνθρωπο, ενώ ως οικοδομή στην άμμο το να αρκείται καν-εις μόνο στην πίστη και στην βάπτισή και να μην νοιάζεται καθόλου για τις ευαγγελικές εντολές. Γι' αυτό ο ναός του καταστρέφεται πανεύκολα· «ούτω και η πίστις, εάν

μη έργα έχη, νεκρά εστι καθ' εαυτήν» [17], όπως έχει γραφεί. Επίσης είναι γνωστό και το ρητό: «Τις άρα εστίν ο πιστός οικονόμος και φρόνιμος, ον καταστήσει ο κύριος επί της θεραπείας αυτού του διδόναι εν καιρώ το σιτομέτριον;» [18].

Ας γνωρίζουμε, αδελφοί, ότι η τελεία αυτή διδασκαλία του Κυρίου, που ευχαριστεί τους πιστούς και σοφούς δούλους, αναφέρεται σε εκείνους, οι οποίοι, έχοντας εκκλησιαστικά αξιώματα και αποτελώντας τις εκκλησιαστικές αρχές, διοικούν καλά και θεάρεστα το ποίμνιο των λογικών προβάτων. Επίσης θεωρεί κολασμένους αυτούς που το ποιμαίνουν κακώς και με αμέλεια και το βασανίζουν χωρίς έλεος με διάφορους βαρείς φόρους και συνεχείς δουλειές. Διακρίνει λοιπόν όλους αυτούς, και όσους ανήκουν στο άλλο μέρος τους βλέπει ως απίστους και τους παραδίδει σε ατελείωτα βάσανα. Κατά τον ίδιο τρόπο πρέπει να σκεπτόμαστε πάντοτε και για τον εαυτό μας, γνωρίζοντας ότι, αν ζούμε σύμφωνα με τις υποσχέσεις που δώσαμε στον φοβερό Κριτή, αν δηλαδή στολίζουμε τον εαυτό μας με κάθε αγνότητα, οσιότητα, σωφροσύνη, ειλικρινή αγάπη προς τους αδελφούς μας, και τηρούμε τον εαυτό μας καθαρό από κάθε μίasma της σάρκας και του πνεύματος για τον ουράνιο Νυμφίο, τότε θα ακούσουμε οπωσδήποτε και εμείς τον αγαθό Κύριο να λέγει: «Ευ, δούλε, αγαθέ και πιστέ! Επί ολίγα ης πιστός, επί πολλών σε καταστήσω· είσελθε εις την χαράν του κυρίου σου» [19]. Αν όμως ο εσωτερικός μας άνθρωπος δεν στολιστεί με αυτές τις αρετές, τότε θα σιωπήσω σχετικά με τις συνέπειες, ενώ η ευαγγελική αλήθεια θα μιλήσει χωρίς δισταγμό: «Εταίρε, πως εισήλθες ώδε μη έχων ένδυμα γάμου;!» [20]. Ας μας σώσει ο Θεός από αυτήν την καταδίκη. Αμήν.

11. Ψαλμ. 15, 8.

12. Α΄ Βασ. 2, 1.

13. Ψαλμ. 145, 5-6.

14. Α΄ Κορ. 14, 20.

15. Α΄ Κορ. 13, 11.

16. Πρβλ. Ματθ. 7,24-27.

17. Ίακ. 2, 14.

18. Λουκ. 12, 42.

19. Ματθ. 25, 21.

20. Ματθ. 22, 12.